Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä HE 190/2026 vp laeiksi tuotevastuulain ja kuluttajansuojalain 12 luvun 1 a §:n muuttamisesta

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, jolla ehdotetaan muutettavaksi tuotevastuulakia ja kuluttajansuojalakia. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön tuotevastuudirektiivi.

Tuotevastuusääntelyn päivittäminen vastaamaan digitaalista taloutta ja globaaleja toimitusketjuja on tarpeellista. Kuluttajien oikeus saada korvausta turvallisuudeltaan puutteellisten tuotteiden aiheuttamista vahingoista on tärkeää. Samalla sääntelyn on oltava ennakoitavaa ja yritysten vastuuriskien hallittavissa kohtuullisin kustannuksin.

1. Kehittelyriskipuolustuksen käyttöönotto on perusteltua

Tuotevastuulain 7 § 1 momentin 4 kohtaan ehdotettu kehittelyriskipuolustus mahdollistaa vastuusta vapautumisen tilanteessa, jossa tuotteen turvallisuuspuutetta ei ole voitu havaita tieteellisen ja teknisen tiedon objektiivisen tason perusteella.

Suomen Yrittäjät esitti työryhmän mietinnöstä antamassaan lausunnossa tämän vastuuvapausperusteen ottamista käyttöön. On myönteistä, että ehdotusta on jatkovalmistelussa muutettu.

Ratkaisu tasapainottaa uuden direktiivin muutoin laajentamaa tuotevastuuta ja lähentää Suomen sääntelyä muiden jäsenvaltioiden ratkaisuihin. Se tukee yritysten kilpailukykyä, sääntelyn ennakoitavuutta ja innovaatioedellytyksiä sekä hallitusohjelman tavoitetta välttää kilpailukykyä haittaavaa ylimääräistä taakkaa EU-sääntelyn kansallisessa toimeenpanossa.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että ehdotettu vastuuvapausperuste säilytetään eduskuntakäsittelyssä.

2. Pk-yritysten vastuuriskien on oltava hallittavissa

Tuotteen käsitteen laajentuminen ohjelmistoihin ja digitaalisiin valmistustiedostoihin sekä vastuutahojen piirin laajeneminen vaikuttavat myös pieniin yrityksiin. Vastuu voi koskea esimerkiksi ohjelmistokehittäjiä, maahantuojia, jakelijoita ja tuotteita merkittävästi muuttavia korjaus- tai kunnostusyrityksiä.

Hallituksen esityksen yritysvaikutusten arviointia on täydennetty työryhmän mietintöön verrattuna. Esitys tunnistaa aiempaa selvemmin dokumentoinnin, riskienhallinnan, vakuuttamisen ja oikeudenkäyntien kustannukset sekä niiden suhteellisesti suuremman merkityksen pk-yrityksille.

Vaikutusarvio jää kuitenkin pääosin laadulliseksi. Uudistuksen seurannassa on arvioitava erityisesti vastuuvakuutusten saatavuutta, kattavuutta ja hintaa sekä sääntelyn vaikutuksia pienten yritysten tuotekehitykseen ja markkinoilla toimimiseen. Jos vastuuriskejä ei voida hallita kohtuullisin kustannuksin, yritykset voivat supistaa tuotevalikoimaansa tai vetäytyä markkinoilta. Tämä voi vähentää kilpailua ja nostaa kuluttajahintoja.

3. Näyttöolettamien ja todisteluvelvoitteiden soveltamisen on oltava oikeasuhtaista

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna, että tuotevastuulain 4 b ja 4 c § näyttöolettamia on täsmennetty vastaamaan tarkemmin direktiivin sanamuotoa. Olettamien soveltamisalaa ei tule kansallisesti laajentaa direktiivin edellyttämästä.

Olettamat helpottavat vahinkoa kärsineen asemaa, mutta lisäävät samalla yritysten tarvetta dokumentoida tuotteiden turvallisuutta. Soveltamisessa on turvattava yrityksen tosiasiallinen mahdollisuus kumota olettama.

Ehdotetun 13 b § esittämistapamääräys voi edellyttää teknisen aineiston jäsentämistä ja selittämistä. Tämä voi aiheuttaa pienelle yritykselle huomattavaa työtä ja kustannuksia. Määräyksen oikeasuhtaisuutta arvioitaessa on otettava konkreettisesti huomioon yritykselle aiheutuva vaiva ja kustannukset, rajattava määräys asian ratkaisemisen kannalta merkitykselliseen aineistoon sekä turvattava liikesalaisuuksien suoja.

4. Toimeenpano edellyttää selkeää käytännön ohjeistusta

Yritykset tarvitsevat ennen lain voimaantuloa ymmärrettävää ohjeistusta erityisesti ohjelmistojen, valmistajan määräysvallan ja tuotteen merkittävän muutoksen käsitteistä sekä toimitusketjun vastuusuhteista.

Korjaus- ja kunnostusyritysten on voitava ennakoida, milloin niiden toiminta johtaa valmistajan vastuuseen. Epäselvyys voi heikentää korjauspalvelujen tarjontaa ja kiertotalouden edellytyksiä. Ohjeistus on valmisteltava yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa ja suunnattava myös pienille yrityksille.

5. Kuluttajansuojalain kansallista lisäsääntelyä on arvioitava erikseen

Suomen Yrittäjät pitää ehdotettuja kuluttajansuojalain 12 luvun 1 a § kanneaikaa koskevia täsmennyksiä perusteltuina.

Esitys ei kuitenkaan käsittele aiemmassa lausunnossamme esitettyä tarvetta arvioida kuluttajansuojalain 5 ja 5 a lukujen sääntelyä, jonka mukaan myyjän virhevastuun kesto määräytyy tavaran oletettavissa olevan kestoiän perusteella. Suomessa virhevastuu ei siten rajaudu kahteen vuoteen, vaan voi käytännössä olla huomattavasti pidempi. Kansallinen tavaran käyttöikään perustuva ratkaisu on käytännössä kansallinen laajennus EU:n tavarankauppadirektiivin ja digisopimusdirektiivin mukaiseen kahden vuoden virhevastuuaikaan.

Suomen Yrittäjät esittää, että talousvaliokunta kiinnittää huomiota virhevastuusääntelyn erillisen arvioinnin tarpeeseen. Virhevastuuta koskevaa sääntelyä tulisi yhdenmukaistaa EU:n kahden vuoden virhevastuuajan kanssa. Tämä parantaisi suomalaisten yritysten kilpailuedellytyksiä sisämarkkinoilla ja tukisi hallitusohjelman tavoitetta sääntelyn purkamisesta

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Sanna Lempiäinen
asiantuntija- yrityslainsäädäntö